

Hirdetésekért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Pályázat.

A hajdunánási orth. izr. iskolaszék a lemondás folyán megüresedett III. számú férfitanítói állásra elap megjelenésétől számított 10 napi határidővel pályázatot hirdet. Javadalom: államsegéllyel kiegészített fizetés, törvényes lakber és kertilletmény. Pályázók, kérvényeket hitelesített okmánymásolataival, vallásos élet, kor és családi állapot igazolásával, illetve iskola-elnök címére küldjék. Állás azonnal elfoglalható. Katz H. Ernő, iskolaszéki elnök.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétel: VII. Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

SCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII. Donány-utca 58. Telefon József 529—51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57 b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

FÉRJJEZAEENNEK jómegjelenésű IZRAELITA tisztviselőemberhez Huszonegy éves, középkorú, melege nevelt, háziasan nevelt urilány vagyok. Hozományom 16.000 P. és berendezett lakás. Korrekt urak levelét (csakis teljes címmel ellátott) „SZÜLEIM TUDJÁK” jelígre kiadóhivatal továbbítja címemre.

JOBB vidéki uricsalád keres benő-sülés céljából jóházból való zsidó felsőréskészítőt. Nyugodt megélhetés biztosítva. Leveleket „Jó megélhetés” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbítja.

FÉRJJEZEMENNEK ötvenéven felüli IZRAELITA ur emberhez. Szép berendezett lakásom és 30.000 P vagyonom van. Csakis komoly, lehetőleg nyugdíjas, vagy önálló kereskedő urak levelét „SZALONOM VAN” jelígre kiadóhivatalba kérem.

SAJÁT HIBÁJÁN KIVÜL elvált 37 éves gyermektelen kellemes megjelenésű asszony 5000 P hozománnyal orthodox családból férjhezmenne biztos egzisztenciájú 40-50 év körüli emberhez. „Öszinte” jelígre e lap kiadóhivatalba kér.

HÖLGYEIM! Harmincegy éves mérnök vagyok. Budapesten jörfizetett állásom van, mely nyugdíjképes. Feleségül vennék egy jó családból való hölgyet, akinél nem játszik szerepet az, hogy ELVÁLT vagyok. Gyönyörű kisleányom van és így annak FELESÉGEMBE jó anyukát is keresek. Komolyan gondolkodó hölgyek levelét „CSAK LAKÁS KELL” jelígre kiadóhivatalba kérem.

ELŐKELŐ szlovenszkoí orthodox zsidó családból való, szép, fiatal intelligens leány részére házasság céljából vallásos, feltétlenül intelligens fiatalember kerestek, biztos állással, vagy valamely szakma tudásával. Hozomány 6.000 pengő. Csakis komoly, részletes ajánlatokat „Szlovenszkoí” jelígen a kiadóhivatalba továbbítja.

IZRAELITA, 41 éves özvegyember vagyok. Önálló irodám van, (lakással egybekötve mely szépen berendezett 4 szobából áll) havi jövedelmem ezer P. Keresek jómegjelenésű üzleti életet kedvelő hölgyet feleségül. Csakis direkt levélre válaszolok, rokonoknak nem. Hozomány, ha van jó, ha nincs úgy is jó, mert első sorban feleséget keresek. Leveleket „NEM MODERN” jelígre kiadóhivatalba kérek.

KERESEK jómodu fiatalember részére, ki saját üzlettel rendelkezik, egy előkelő, jó családból való leányt, ki egyúttal a fiatalember édesanyját ápolná. Leveleket „Külföld” jelígre a kiadóhivatal továbbítja.

KIZÁRÓLAG orth. családnál jártas SADCHEN adja le címét „Nősülendő 2 fivér” jelígre.

Állást nyer.

ORTH. ZSIDÓ CSALÁD megbízható szakácsnőt keres. Cím kiadóhivatalban.

SUCHE für meine Haushalt eine streng religiöse junge Dame, die mit Hilfe eines nicht-jüdischen Mädchen alles verrichten kann. Familiäre Behandlung. Beiger Samuel nagykereskedő, Miskolcz.

SUCHE für meine Verwandtin kinderlose intelligente, 40 j. Witve, angenehme Erscheinung, aus erster angesehenen orthod. Familie, einen 40—50 j. Witwer der eine sichere gute Zukunft bieten kann. Zuschriften sind gefl. an die Redaktion dieses Blattes zu richten unter „Ernst“ 18.

GYORS- ÉS GÉPIRÓNÓ, jobb orthodox házból, ki szombattartásra reflektál, vidéki vas- és gépkereskedésbe, azonnali belépésre kerestetik. Cím „Szorgalmas” jelígre a kiadóhivatalba.

Oktatás.

HITOKTATÓ fiatalember keres háztartói állást Tanít bibliát, talmudot, német és héber nyelvet. Ajánlatok: „Hitoktató” jelígre a kiadóhivatalba küldendők.

Különléle

25 ÉV ÓTA fennálló cipészüzlethez keresek fiatalembert társul, aki jól érti a felsőréskészítést és a szabászatot 4—500 pengővel tömeggyártáshoz. Cím a kiadóhivatalban Szombaton zárva.

ORTHODOX kóser kávé mérés és étkezde betegség miatt 6800 Pengőért eladó. Cím »rentábilis» alatt a kiadóhivatalban.

SEMMERING Pension Hirsch, Fürstenhof, Elsőrangú modern ház, folyó hideg-melegvíz a szobákban. Központi fűtés. Prospektus. Orth. kóser, 1000 m. tenger felett.

Hirdessen a

Zsidó Ujságban!

יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELOFIZETESI DÍJ: I EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE 1 P 22.—
Postascheckköntőszám: 50 791.

Numerusz klauzus, cionizmus, statuszkvó-szervezkedés

— Az orth. központi iroda alelnökének nyilatkozatai —

A hét folyamán több oly esemény történt, amely az orthodox közélet szempontjából figyelmet érdemel s több oly nyilatkozat látott napvilágot, amely mellett nem mehetünk el szó nélkül.

I.) Itt van első sorban a numerusz klauzussal kapcsolatban pertraktált egy véleménye az orthodox iroda alelnökének, Hartstein Lajosnak. Egy, a kormányhoz közelálló estilap, a november 22-i számában azt állítja, hogy Hartstein Lajos alelnök megjelent Petri Pál államtitkárnál és a következőket mondotta:

„Az orthodox zsidóságnak elvileg nincsen kifogása az egyetemi numerusz klauzus ellen, sőt ezt a mai gazdasági viszonyok mellett szükségesnek is tartja. De megajánl az ort. orthodox zsidóság azt, hogy a törvény keretén belül, faji szempontból bírálják el a felvételre jelentkezőket. A zsidók magyaroknak érzik és vallják magukat, ők nem zsidó fajuk, hanem zsidó felekezetűek.»

Az állítólagos nyilatkozat első részéből tökéletesen kiderül, hogy a »Magyar Hirlap« keddi száma erősen támadja az orth. iroda felfogását, kiváló alelnökét s az alelnök pozícióját megrendüléséről is beszél. Szükségesnek tartottuk ezután az ügyvezető alelnök urat felkérni és nyilatkozattételre felkérni.

Hartstein Lajos kijelentette, hogy az államtitkár urral való beszélgetése tendenciozus beállítással került a sajtóba. Ő csupán annyit mondott, hogy ha a numerusz klauzust gazdasági okok idézték elő, az kizárólag az állam dolga, amelybe az orthodox iroda nem avatkozik bele. Különösen, ha bebizonyosodik, hogy nemzsidókat is visszautasítanak. De egyáltalán nem mondta, hogy a numerusz klauzust helyesli, vagy pláne, hogy »szükségesnek« tartja. Ellenben az ellen igenis tiltakozott, hogy a selekció faji alapon történjék, mert azt a zsidóságra lealáznál tartja. Az államtitkár ur erre megnyugtatta, hogy az új törvényből kimarad a faji osztályozás és a zsidók számaránya körülbelül 1 százalék erejéig megjavul.

II.) Felhasználván az alkalmat, szöbahoztuk, hogy a cionista alapszabályokkal kapcsolatban is megjelentek nyilatkozatok, melyeket az orthodoxia vezetősége tett volna. Erre az alelnök ur a következőképen nyilatkozott:

— Az orthodoxia, mint eddig, most is perhorreszkálja a cionizmust, mert ellenkezik a magyar orthodoxia érdekeivel. A rabbik már 1904-ben kibocsátott a cionizmus ellen erélyes határozatot. A rövidesen összeülő központi

bizottság rabbitagjai újból foglalkoznak határozatot hozni ez ügyben. Minden valószínűség szerint a döntés ismét cionistaellenes lesz. III.) Miskolcon, amint a »Zs. U.« is megírta, megalakult a cionista szervezet és alelnöké megválasztotta az orthodox hitközség elnökét. Állítólag az orthodox iroda felszólította a miskolci elnököt az egyik vagy másik elnökségről való lemondásra.—Igy van-e ez? kérdeztük.

— Az egészről annyi igaz — válaszolta az alelnök, hogy az iroda értesülése szerint, Feldmann Mór mérnök ur a miskolci hitközségi elnökséget tartja meg, míg a cionista elnökségről lemond.

IV.) A beszélgetés folyamán azután szóvá tettük a statuszkvó szervezkedés ügyét. A »Zsidó Ujság« erre vonatkozólag — mondtuk, több ször hangoztatta, hogy orthodox szempontból teljesen mellékesnek tartja, lesz-e külön statuszkvó iroda vagy sem, a fő az, hogy ne tüntessék fel szervezetüket az unifikáció alkalmas bázisának.

— Az orthodox iroda véleménye szöges ellentétben áll a »Zs. U.« által eddig képviselt állásponttal,—hangzott az alelnök válasza. A kultuszminiszteriumnak adott véleményében az iroda a leghatározottabban ellenzi azt, hogy a statuszkvó iroda létrejöhön.

A salgótarjáni értekezlet elé

Két évvel ezelőtt, 1925 december 29-én gyülekezett össze a budapesti orth. hitközség dísztermébe az a lelkes, rabbikból és világi vezetőkkel álló csoport, amely kimondotta a budapesti »Machziké Hadosz« egyesület megalakulását. Pest, Szolnok, Nograd, Hont, Komárom, Tolna, Somogy, Veszprém, Békés, Bihar-megyék orthodoxiájának reprezentánsai jelentek meg a gyűlésen, amelyen Sussmann pesti és Silberstein váci rabbik, Frankl Adolf orsz. elnök s mások hozzászólása után határozatba ment az orthodox vallásosságra oly fontos egyesület életbeléptetése.

A megalakulás alkalmából azt írta a »Zsidó Ujság«: »Szeretettel és tisztelettel üdvözljük a magyar orthodoxia reprezentánsai ak gyűlekezletét, amely a »Machziké Hadosz« zászlaja alatt akar harcolni a régi zsidó értékek megőrzéséért, a múlt kincseinek a jövő számára való átmentéséért, a vallásosságának a zsidó élet minden megnyilvánulásában való döntő voltáért«.

Ezt az üdvözetet most megismételjük. Két évi szünetelés után a »Machziké Hadosz« felveszi szent és nemescélú munkáját. Susmann Viktor rabbi, ügyvezető elnök és dr. Deutsch Adolf főtitkár 1927 dec. 4-re Salgótarján hitközségbe hívják össze az egyesület első delegátusi értekezletét. A meghívó programja igen öröndetes perspektívát nyújt a jövő munká s működés irányát illetőleg.

A salgótarjáni értekezlet tanácskozni akar, miképen lehetne orthodoxiánk körében megvalósítani a tóra-tanulás megszervezését illetőleg, a tanulmányozók egymásközötti szellemi kapcsolatát. Ez a gondolat külföldön mindenütt a »daf

jojmi« a »naponkénti lap« talmud penzum elvégzésében kristályosodott ki. Hogy egy ilyen mozgalom nálunk csak áldásos lehet, az nyilvánvaló. Legutóbb Brizsk Ferenc, biharnagybajomi főrabbi fejtegette ezt igen alaposan és meggyőzően a Zsidó Ujság hasábjain. Benső örömmel látjuk, hogy a salgótarjáni értekezlet foglalkozni fog e kérdéssel és már most is megállapítjuk, hogy a vezetőség helyesen tette, amikor a külföldi »daf jojmi« helyett az »omüd jojmit« azaz a naponkénti lap helyett, a naponkénti oldal penzumot tüzi ki, mert ez felel meg jobban az adott helyzetnek és a tanulás komolyságának.

Az értekezlet tárgysorozatán szerepel az is, miképen kapcsolódjék bele a magyar orthodoxia a szentföldi munkába az u. n. »régijövő« megerősítésére. Tanácskozni fognak azon, mit tesznek a Magyarországból származók szentföldi kötelejében.

Az orthodoxia belső életének két legfontosabb kérdése a jesiva és a sabbosz. Az értekezlet e kérdéseket is belevonja tárgyalási területére. Szó lesz a jesiva bócherék »bén-hazmanin«-járól, továbbá a szombattartó alkalmazottak elhelyezkedéséről és a szombati vásárokról. A »Machziké Hadosz« legszorosabb feladataihoz tartozik a telefon s mezőző megbízhatósága feletti örködés és azért tanácskozni fognak ezen kérdés hathatós megoldásáról is.

Az értekezlet az utóbbi időben – sajnos orthodox körökben is – felmerült zavaró momentumokkal kapcsolatban szükségesnek tartja a delegátusok oly irányú tanácskozáását is, amely kidomborítsa a telje-

sen önálló orthodox szervezet szükségességét.

Az önálló magyar orthodox-szervezet, a jesiva-ügy gondozása, a sabbosz erősítése szociális vonatkozásokban, a tóratanulás egyöntetűsége, a szentföldi orth. testvéreink érdekeinek előmozdítása, mindezek állandó témái a Zsidó Ujságnak s mindezekről tárgyalni fog a salgótarjáni értekezlet is. Már közös célkitűzésből kifolyólag is őszintén köszöntjük. Salgótarjában remélhetőleg az a nézet is kifog alakulni, hogy orthodox propaganda a mai időben sajtó nélkül lehetetlen. Ezt ismert, bizonyos hivatalos orthodox körökben még mindig nem látják be. Az értekezletnek ez irányban határozottan kell nyilatkoznia.

Hadd tartsa kötelességének minden illetékes az értekezleten való megjelenést. A vezetőség szükségesnek véli a rend és méltó lefolyás érdekében, hogy a megjelenés a konferencián résztvenni szándékozók által Rauchverger Mórral, a salgótarjáni hitközség érdemes elnökével közöltessék.

Saját érdekében kérje minél előbb legujabban megjelent őszi nagybani árjegyzékünket mindenféle virsli, füstölthús és szalámi gyártmányaimról

REBENWURZL

orth. פֶּשֶׁת שַׁלְמִיגְיָר
BUDAPEST, VI.,
LAUDON UCCA 3. SZ.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt
— Naponta friss áru házhozszállítás. — Budapest, VII., Kazinczy-ucca 52-54. sz. — Telefon-hívó: J. 334-76.

SIRKÖVEK
a legolcsóbb árban kaphatók

מַעֲבֹדִים

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZAM.
Szombat és ünnepnap zárva.

Cionizmus és Aguda

Amidőn elismeréssel adózok a Zsidó Ujságnak az Aguda kérdésében elfoglalt semleges álláspontja miatt, felkérem a tek. szerkesztőséget, hogy soraimnak b. lapjukban helyt adni sziveskedjék.

Az »Agudasz Jiszroel« mozgalom felett eltérők a vélemények még a konzervatív körökben is, jóllehet kizárólag emezek érdekében jött létre.

Nagyon érthető, hogy a cionizmus állást foglal ellene, hiszen nemcsak klerikális mozgalmat, hanem komoly vetélytársat is lát benne, amely nem mulasztja el minden alkalommal hangoztatni, hogy a cionizmus nem jogosult a világ össz-zsidósága nevében beszélni, mivel százazrekre rug azok száma, akik a cionista ideológiát vallástörvényi szempontból elutasítják maguktól, ill. akik az »Agudasz Jiszroel« orthodox világszervezetbe tömörültek.

Érthetetlen azonban, hogy mi okból idegenkedik egy konzervatív zsidó, aki körülbelül tisztában van az »A. J.« céljaival és aki saját szemével győződhetik meg a cionizmusnak valláserkölcsei terén az ifjúságban véghezvitt romboló munkájáról és mi tartja vissza attól, hogy nyíltan belépjen az »A. J.«-ba és lehetőleg még híveket is toborozzon.?

Igaz, hogy a vallásos zsidónak van oka, minden a zsidóság kebelén belül észlelhető törekvéseket kétkedően fogadni, hiszen a legtöbb ilyenemű megmozdulás kisebb nagyobb megriázkódtatásokkal járt és csak újabb megpróbáltatásokat hozott számára. De hiszen ez esetben vallási szempontból az agálynak nincs helye, mivel a mozgalom élén egy rabbitanács áll, melyben többek között Németország, Ausztria, Csehszlovákia és Lengyelország nevesebb gáonjai foglalnak helyet, ami vallástörvényi vonatkozásban elég megnyugtatót jelent!

Köztudomású, hogy az »A. J.«

programja: minden zsidó vonatkozású aktuális problémát a tóratörvény szellemében megoldani. Legyen szabad egy-két példát felhozni:

A cionizmus a Szentföld betelepítését tisztán nemzeti alapon akarja megvalósítani, míg az »A. J.«-be tömörült orthodoxia meg akarja mutatni, hogy tisztán vallástörvényi alapon kell megoldani a »Mivasz jiszüv Erec Jiszr« problémáit, melyet nagyjaink már évszázadok óta iparkodnak, számtalan nehézségekkel küzdve, szerény keretek között megvalósítani.

A cionizmus nem állt meg a kolonizációnál, hanem egyik legfontosabb ténykedésének tartja az ifjú generáció cionizmusi szellemben való nevelését, óriási összegeket költvén iskolákra, melyekben athista tanárok működnek, biblia-kritikát tanulnak és vallástörvényeket szegnek meg, míg a szervezett orthodoxia eme káros kultúra (Tarbut) ellensúlyozásaképpen jesivák, talmudtóra, ipar- és leányiskolák életre hívásával egy hithű gárdát akar felnevelni, mely a tóráért mindenkor kész sikra szállni.

És mily üdvös volt az »A. J.« intervenciója a Népszövetségnél, a mennyiben (amint »s. b.« ur is e lapok hasábjain ismertette) kiküzdötte a jeruzsálemi vallásos zsidók számára a külön kehillába való tömörülés lehetőségét! A helyi hatóságok ugyanis csak egy hitközséget akartak volna hivatalosan elismerni, a sechító és macó-ra pedig magas illetékeket kivetni stb. Emígyen a tréflie-evők még kiszarolni akarnának a rituáléra refle-

tálókat. Zimri cselekedetükért még Pinchasz-i jutalmat kérnek.

Leszögezni kívánom, hogy jelen sorok megírásánál nem volt szándékomban korteskedni az »A. J.« érdekében, (erre nem tartom magam hivatottnak csupán kérni akarom azokat, akik renyheségből és többé kevésbé indokolt kétkedéstől az »A. J.«-ba való belépéstől távortartják magukat, nem győzven elegendő hangoztatni a kötelező elővigyázatosságot és körültekintést minden új mozgalommal szemben, hogy véleményük megalkotásában szintén nagy óvatosságot tanusítsanak és kisérik legalább szimpátiával e mozgalmat, mely a hithűségért dolgozik, mely ezer ifju lelkeket akar a tóra forrásához vezetni és a hamisítatlan zsidóság számára megmenteni.

Okuljanak a cionizmus eddigi valláserkölcsei kártevésén, okuljanak a Mizráchi eddigi kudarcán és ítélenek...

Petrovác (S. H. S.)

Silber Sámuel.

Új szombattartó
rövid és divatáru-üzlet

MÜLLER NÖVÉREK
VII., DOB-UTCA 25.

Mindennemű csipke, hárisonya, keztyű, cerna és pamutféle előnyös árban beszerezhető.

Allandóan friss

Rebenwurz-féle
orth. פֶּשֶׁת שַׁלְמִיגְיָר áruk kaphatók

Ungár csemege-üzletében
Budapest, Lipót körút 4

Mérték utáni
térfti és gyermekruhák férfiszövetek
kőservázzal. Valódi angol
dús raktára

Deutsch Mór és Fiai Budapest

VÁROSHÁZA, KÁROLY-KÖRUT 28. szám.

Engross eladás: Vilmos császár-ut 6.

A nagyváradai főrabbit inzultálták Bukarestben

Nagyváradról jelentik a «Zsidó Ujság»-nak:

«Az utóbbi időkben, mióta a román diákszövetség kimondta, hogy tartózkodni fog minden politikai agitációtól és a Románia presztízisének külföldön csak ártó demonstrációktól, véget értek az antiszemita diáktüntetések. Annál megdöbbentőbb hatást váltott ki az egész erdélyi zsidóságra az a felháborító inzultus, amelyet a váradai orth. hitközség tudós és köztisztelt főrabbija, főt, Fuchs Benjámin ellen követtek el, éretlen diákok, a napokban Bukarestben.

Fuchs főrabbi, akit kiváló egyéniségéért, a román társadalom is nagyrabecsül, a hitközség több fontos ügyének elintézésért utazott le a múlt hét végén Bukarestbe. Pénteken a déli órákban, Wessel Albert tordai főrabbival együtt indult el Splendit szállóbeli lakásáról a belügyminisztérium felé. A Calea Victorián egyszerre szembe kerültek velük a Cuza féle nemzetvédelmi ligához tartozó diákok. Messziről gunyos, becsmérlő szavakkal illették a két főrabbit. A «Jos cu Jidani» (le a zsidókkal) kiáltásokra Fuchs Benjámin főrabbi ki akart térni, a láthatólag inzultusra készülő diákcsoport elől. Hirtelen visszafordult s maga előtt küldte a gyöngébb fizikumú tordai főrabbit, nehogy őt érje a bántalom. A Splendit szállodába igyekeztek a provokáció elkerülésére. A diákok azonban hangos szitkozódással és zsidógyalázó gunyszavakkal követték. A szálloda előtt orvul rá támadtak: öklükkel nyakszirta és hátán ütötték a védtelen főrabbit. Talán súlyosabb következménye is lett volna az üvöltésnek, ha közben, a nagy diáklámára, ki

nem siet a szálloda személyzete. Erre a brutális, magukról megfélemezett diákok elfutottak úgy, hogy mire a szálloda igazgatójának hívására elősiettek a rendőrök, a diákoknak hült helye volt. A szállodai igazgató személyleírása alapján azonban megindult a nyomozás a tettesek kézrekerítésére.

Az Erec-Jiszroél akciónk

A lefolyt hélen a szentöldi föld-rengéskárosultak javá a a következő összegeket vettük: Izr. Hitközség Nagyroszi 40, Fuchs Lipót főrabbi Biharkezes (gyűjtésének befejezése; a gyűjtés első, nagyobbik részét közvetlenül az irodához küldte) 27, Farkas Móric, Chevra Kadisa elnök, Berettyóújfalú 20 P, összesen 87 pengő. A „Zsidó Ujság” eddigi közvetlen gyűjtése P 1107.— (Ezenkívül vettünk fentnevezett Farkas Móric urtól 232 pengőt, mint a „Militzer Salamon és neje, Weisz Eszter”-féle berettyóújfalusi jóékonny alapítvány hozamát, a Jeruzsálemben levő magyarországi zsidó szegények közötti szétosztás: a Mi az összeget nyom-ban továbbítottuk, Frankl Adolf irodai elnök ur útján.)

A budapesti orth. hitközség a következő felháborítással fordult az ezt megillető tagjaihoz: «Erec Jiszroelban sinylődő, a földrengés által károsult hittestvéreink érdekében nemrég Nagyságodhoz fordultunk és kértük, hogy önkéntes adományának be-küldésével a nemes segélyakcióban résztvenni sziveskedjék. Adomány-jegyzékünkben azonban megállapítottuk, hogy ebbeli kötelezettségé-

Fuchs Benjámin főrabbi az inzultus után felment szállodai szobájába és ott pihente ki az inzultus izgalmait, melynek nem volt súlyosabb következménye. A rendőrségen jelentést sem tett az esetről, hanem vasárnap visszautazott Nagyváradra, ahová tegnap érkezett meg. Hívei, akik a bukaresti inzultusról értesültek, nagy számmal keresték fel és örömmel állapították meg, hogy muló rosszulletten és gyengélkedésen kívül a főrabbinak komolyabb baja nem történt.

nek mai napig eleget nem tett. Ennek folytán bátorkodunk Nagyságodat erre a mulasztásra figyelmeztetni azon sürgős kérelmünk kapcsán, hogy adományát 8 napon belül — az annak idején beküldött csekklap felhasználásával — hozzánk juttatni sziveskedjék. Nyomatékosan rá kell mutatnunk mindnyájunk elsőrendű kötelességére, hogy Erec-Jiszroelban lakó hittestvéreinkkel szemben fennálló tartozásunkat minél előbb leröjjük, továbbá, hogy adakozásunk által igen nagy Micsvete-t gyakorlunk. Budapest, 5688 Chesvan havában. Kiváló tisztelettel A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség

Elöljárósága.

משורת ספר חדש!
הננו מן המודיעים שבועה נגמר הספר
מדרש ריבש טוב
הוא ליקוט נפלא מכל מאמרי תורה
וישיות ונס מכל מהלפות מכתבי
רבינו הבעל שם טוב.
פרענו מעראנטען שנישטנו מקום
מושבנו, ומחלו בשוכם להודיענו.
להישנו בדפוס המשובה והמפואר
Abraham Márton könyvnyomdája
Kecskemét. (Ungarn)

HAJSZÁLAKAT hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel **Pollák Sarolta** Bpest, Andrassy-ut 38. **„Mirakle” hajeltávolítószer** szétküldése utasítással. *Összes szépséghibák kezelése. (Arcpótlás olcsó bérletrendszerrel.) Fagykezelések. Kérje legújabb prospektusom.*

Őszinte vélemény a statuszkvó szervezkedés ügyében

A statuszkvó hitközségek szervezése híreinek felbukkanása óta a «Zsidó Ujság» ismételtlen leszögezte testvéri szeretettel, de orthodox hithűségtől vezetve az ő álláspontját e kérdésben.

Mi azon felfogás ellen kelünk ki legerélyesebben, hogy ez az új szervezkedés alkalmas lenne a fennálló két régi szervezetet fölöslegessé tenni. Mikor ezt tettük, a belső felekezeti béke meleg óhaja vezetett bennünket. Nemszabad vérmes reményeket kelteni az új szervezkedéssel kapcsolatban. Nem szabad elhiteni a kritikátlan közönséggel, hogy csak hangzatos frázisok kellenek és akkor meg van a zsidóság új egysége és nem lesz többé neolog szervezet, sem orthodox autonomia. A felekezeti közéleti becsület és őszinteség imperatíve előírja a való tényállás lerögzítését és ez: az orthodox szervezet évtizedeken át megvédte a zsidó vallásosságát, nincs tehát ok arra, hogy belőle egy jottányit is engedjünk. Testvéri szeretet irányította tehát sorainkat, amikor statuszkvó testvéreinket óvtuk jogosulatlan, lehetetlen és meg nem valósítható várakozásoktól.

Belső elégtétellel látjuk, hogy statuszkvó oldalon is kezd ez a nézet kialakulni. Felelőtlen puffogatások, általános s kőbevesző elméledések helyett ezután a debreceni statuszkvó hitközség egyik vezető embere, dr. Gutfreund Sámuel, igen

reálisan, de meleg szívvvel szól a kérdéshez. Az erről írott cikkében azt fejtegeti, hogy csak az önálló szervezkedés vezet célra, mert Debrecenben olyan a helyzet, hogy a kongresszusi szervezethez való csatlakozás esetén a hitközségi tagok legalább fele kiválnék. De a hitközség orthodox jellegre való deklarálása sem vezetne célra. Ezt dr. Gutfreund a statuszkvó-ék szolgálatában álló Egyetértésben érdekesen indokolja a következőképen:

«Két azonos elvi alapon álló hitközséget ugyanazon községben eddig nem engedélyezték és nem lehet feltételezni, hogy ezután engedélyeznének. A csatlakozás tehát csak a már meglévő orthodox hitközségbe való beolvadás útján történhetné. Képzeltető, hogy a kisebb taglétszámmal bíró orth. hitközség kimondja a kétszer akkora statusquo hitközséggel az egyesülést és kiszolgáltassa magát a beolvadó többségnek? De ez még csak az egyik szempont. Van még másik is. A debreceni statusquo hitközség többek között polgári leányiskolát és gimnáziumot is tart fenn. Különösen az utóbbi az orthodoxia részéről hivatalos támogatásra nem számíthatott a múltban és nem számíthat a jövőben sem. Mi lenne tehát a sorsa a zsidó gimnáziumnak, ha a statusquo hitközség tényleg beolvadna az orthodox hitközségbe? És mi lenne a sorsa azon egyéb intézményeknek, melyeket az orth.

hitközség esetleg szintén nem venne át, az ezek szolgálatában álló egyénokről nem is szólva?

Lenne még a beolvadásnak egy másik módja: az, hogy a statusquo hitközség kimondaná a feloszlást és tagjai egyenként lépnének be az orth. hitközségbe. Eltekintve attól, hogy ilyen az öngyilkossággal egyenlő határozat hozatalát feltételezni sem lehet, kérdelem: mi lenne ilyen eljárás mellett a hitközségi terhekkel és fentebb említett intézményekkel? Azonkívül pedig ki nyújt garanciát arra, hogy az orth. hitközség az átlépni akarók valamennyiét tényleg fel is venné tagjai sorába?»

Dr. Gutfreund e fejtegetéséhez nincs mit megjegyeznünk. Ilyen őszinte beszéd mellett eltörpülnek és értéktelenné zsugorodnak az unifikációs szölamok.

MENORAK
különböző nagyságban gyári árban kaphatók
MIKA
RÉZÁRU GYARBAN
BUDAPEST, VII., KAZINCZY-UTCA 47.
Telefon: József 128—26.

Wesilla egyetlen próbával meggyőző

Képviselőt adunk az ország minden községében és városában üzlettel vagy lakással bíró megbízható egyénnek
KIRÁLY GOZMOSÓDA RUHAFESTO ÉS VEGYTISZTÍTÓ
Vidékre külön postaosztály.
Budapest, VII., Király-utca 15. szám. — IV., Magyar-utca 6. szám.
Magánosok megbízásait is a legrövidebb idő alatt teljesítjük.
Szabódnőknek, szabóknak nagy árendemény.

Chaszideus történet

Egy orosz grofsághoz tartozó kis faluban élt régen egy szegény, de i-tenfélő zsidó, kit a parasztok Joszinek neveztek, bár rendes neve József volt. A faluban korcsmát bérelt és ezzel tartotta fenn magát. Néha, a kegyetlen tetteiről híres gróf elhívatta Józsefet palotájába, hogy énekeljen el zsidó dalokat, melyeket a gróf különösen kedvelt. Egyszer egy vándor tért be József korcsmájába, akit szeretettel megvendégelt és elbucuzáskor bő utra valóval látott el. A vándor távozása előtt József zsidónak egy fiu születését jóslta meg.

Az év elteltével József feleségének fia született, ahogy azt a vándor megjósolta. Az újszülött gyermek rendkívül szép volt, híre a falu grófjához is eljutott. Ez magához hívatta Józsefet és így szólt hozzá: »Szolgáimtól megtudtam, hogy fiad született, aki szépsége által kiválik az átlag gyermekek közül. Elhatároztam, hogy örökbe veszem a gyermeket. Azt te is belátod, hogyha mint zsidó nő fel, osztályrésze csak sanyarúság és szenvedés lesz, míg így ellenben minden jóban része lesz. Ezért tanácsolom sőt parancsolom, hogy a gyermeket add örökbe nekem, hiszen nekem ugyisincs gyermekem. — Nem tehetem uram, szólt József megrémülve — mert zsidó vagyok — és ezzel megfutamodott a gróftól.

József kétségbeesetten hagyta el a gróftól és egyenesen Bál-Sem-hez indult, hogy tőle egy bajtól óvó amulettet, egy kemeót kérjen. Amikor Bál-Sem szobájába lépett, ott találta azt a vándort, aki fiu születését megjósolta. Miután elmondta, hogy mi járban van, a vándor, Bál-Sem utasítására nyolcad magával József falujába ment, hogy neki segítségére lehessen. »A gyerekre nagyon vigyázzatok — mondotta végül Bál-Sem — különösen a Pidjon-haben (elsőszülött kiváltása) előestéjén.« Ezzel utrakeltek.

II.

Elérkezett a harmincegyedik nap, a pidjon-haben. Tíz férfi állta körül a gyermek ágyát. Tanultak. Híven betartották Bál-Sem parancsát, mely így szólt: »Ha valaki az ajtón kopogna, ne nyissátok ki, ha valakit közelebb hívnának, ne feleljetek neki.« Így telt el néhány

óra. Ezután azonban csöndes kopogás kíséretében egy hang hallatszott: »A gróf nevében nyissatok ajtót.« Senki sem felelt. Jó ideig minden csendes volt. Éjjel felé járt az idő, midőn a távolból tompa zaj hallatszott, majd pedig az éji homályból egy csapat körvonalai rajzolódott. A tömeg József háza előtt állt meg, a kaput döngetve és kiáltva: »Joszli, nyisd ki a korcsmát, inni akarunk! Ha ajtódat ki nem nyitod, házadból kő-kövének nem marad!« A bennlevők erre sem reagáltak és a külső zaj is lassan elnémult.

Hirtelen azonban újabb hang hallatszott az ajtó mögött: »Nyissatok ajtót, Rabbi Jiszroel, a Bál-Sem nevében!«

— Hineni! (kész vagyok) — kiáltotta egyike azoknak, kik Bál-Sem parancsára jöttek el József házába, hogy a gyermekre vigyázzanak. Alig, hogy e szó elhangzott, az ajtót kinyitották, melyen keresztül egy sötét alak a gyermekszobába suhant, az anya kezéből kikapta a gyermeket és villámgyorsan eltűnt.

— A sátán győzött! — kiáltotta magánkülvili állapotában Rabbi Léb egyike a minján embereinek. — Bál-Sem parancsát nem tartottuk be — és eszméletlenül terült el a földön. A gyerek a grófhöz került.

Másnap reggel Józsefet börtönbe vetették, ahol a gróf ítélezését várta. Az ítélet ötven korbácsütés volt.

József még azon éjjel kilehelte jámbor lelkét, az embertelen ütések alatt. Családját pedig kiűzték a faluból.

III.

A kis Efrajim (ezt a nevet még az anyja adta) szép, értelmes és okos fiúvá serdült a gróf udvarában.

— Ana — szólt egy napon a grófhoz Efrajim, — miért van az, hogy a falubeliek a nevemhez a »Zyd« (zsidó) szót is hozzátesszük.

— Nem tudom, fiam, — válaszolt a gróf és haragját alig tudta elpalástolni. Ezután kihírdették a fa-

luban, hogy senki se merje többé a gróf gyermeke nevéhez a »zyd« szót hozzátenni.

— Apa! — szólt egy másik napon Efrajim — ma hallottam, hogy valakit »te kutya zsidó« névvel szólítottál és miután elment, az uccán kövekkel dobálták meg. Talán valami rosszat követett el?

— Nem, fiam, semmi rosszat nem tett, csak, hogy zsidó...

— Apa, — kezdte más alkalommal a fiu, — ma így szólt hozzám egy paraszt: »Setasju, (a gróf adta Efrajimnak e nevet) te egy zsidó családból való vagy. Amikor születted, a gróf apádat megölette, téged pedig magához vett.« Tényleg zsidó vagyok, apa?

— Ez szemenszedett hazugság fiam, — válaszolt a gróf lehangoltan.

Efrajim, a kis naiv gyerek vakon hitt a grófnak, akit apjának tartott. A gróf minden jóval elhalmozta úgy, hogy egészen kiverte a fiu fejéből azt a gondolatot, hogy talán mégis zsidó származású. Röviddel azután, hogy Efrajim 13 éves lett, egy éjjel különös álmot látott. Egy öreg, ősz szakállú, gondoktól barázdás homloku zsidó jelent meg álmában, ki a következő szavakat intézte hozzá: »Apád vagyok, azonban a kegyetlen gróf téged elrabolt anyád ölétől, engem pedig halálra kínoztatt. Ne hagyj magadat félrevezetni, fogadjj szót nekem!«

A fiu felébredt, kebléből mély sóhaj fakadt. Így feküdt reggelig. — Beteg vagy, fiam, hogy nem bírtál éjjel aludni?

— Nem apám, — felelte Efrajim, — csak rettenetes álmom volt és szemeimbe könnyek gyűltek össze. Álmomban egy öreg zsidó jelent meg előttem, ki apámnak mondta magát. Elbeszélte, hogy zsidó származású vagyok és követeli, hogy az maradjak.

— Álmaid hazudnak — felelt a gróf idegesen.

A következő reggel kimerülve hagyta ott ágyát Efrajim. Oh drága apám ezen éjjel újra megjelent álmomban az az ősz zsidó és ismét emlékeztetett arra, hogy ereimben zsidó vér folyik...

A gróf végül is megunt a sok kérdezősködést és nyugtalanságot

Orth. kóser elsőrendű teavaj, turó, tejfel, izléses tejeskonyha kávé, tea Niszelnél • BUDAPEST, ROMBACH U. 16. (Az udvarban.)

és kiutasította házából Efraimot. A falu rabbija vette magához az árva gyermeket, hogy felnevelje.

Efraim nagy szorgalommal tanult a rabbi házában úgy, hogy kis időn belül megtanult héberül olvasni, írni, lassanként eljutott a talmud tanulásáig is. Egy napon így szólt hozzá a rabbi: »Fiam, a talmudi tudományban való magasabb kiképzésed céljából az amsterdami híres jesivára küldlek. Vedd ez ajánló levelet, mellyel az amsterdami jesiva vezetője szívesen fog fogadni. Mivel az ut hoszsu és veszélyes, vedd magadhoz ezt a kemeót és botomat. Minden este, lefekvésed előtt rajzolj botommal egy kört magad körül a földön mely körből reggelig ki ne lépj. E kemeót pedig tartsd kezvedben addig, míg a körön belül vagy. A rabbi ezután sok hasznos tanáccsal látta el és miután érzékenyen búcsút vett tőle, Efraim utizsáját háttára vette és elindult hoszsu útjára.

Egyszer az est egy erdőben érte. A nagy uttól kifáradva elhatározta, hogy az erdőben fog meghálni. Elvégezte esti imáját, meghuzta a kört maga körül és kezében a kemeóval elaludt. Csak pár percre hunyta le álmos szemét, mert nem sokára egy ének hangjára felébredt. Visszafojtott lélekzettel hallgatta a távolból jövő hangokat, melyet még a grófi udvarból is-

mert. Nyugtalanul kelt fel fekvőhelyéről, mialatt kezéből kiesett a kemeo. Fel akarta kutatni az éneklőt és ezért kilépett a maga köré rajzolt körből. Ezen lépése balsikerű volt. Megragadták a vállát és egy készen álló kocsiba betaszították Efraimot. A gróf udvarába vitték. Ugyanis a gróf megbánta, hogy Efraimot a házából kiutasította. És most, midőn tudomására jutott, hogy Efraim Amsterdamba ment, két leghűbb szolgáját utána küldte, hogy visszahozzák házába. Már a grófi kastély előtt voltak, midőn Efraim úgy érezte, mintha hátulról visszahuzná. Visszanézett és maga előtt látta azon embert, ki neki álmában megjelent és igyszólt hozzá: »Itt van e kemeo, melyet az erdőben elvesztettél. Fordulj vissza, fiam, fordulj vissza!« Alig, hogy e szavakat hallani vélte, kezében látta az elveszett kemeót és különös erőt érzett karjaiban. Kiszabadította magát két őrzője karjai közül és elmenekült.

Ujra útnak indult Amsterdam felé, hová szerencsésen megérkezett. Az amsterdami jesiva vezetője felismerte Efraim tehetségét és igyekezett Efraim tanulásvágyát mindegyikben kielégíteni.

A csodás körülmények között a zsidósághoz visszatért Efraim I-ten kegyelméből nagy kort ért el, mindvégig I-ten szellemében Izraelre áldásos tevékenységet fejtve ki.

Héber eredetiből: Groszberg Salamon

Wseilla egyszerű kifőzéssel fehérre mos

Bibliai alakok

Írta: FISCHER FÜLÖP, főrabbi, Sárospa'ak.

— *Avróhom ösatyánk.* —

„V'jého berócho!“ „Légy áldás-sá!“ hangzott I-ten szava ösapánk Ábrahám felé. Ehhez Rási azt a magyaró szót kapcsolja: „b'mó-majn“, „pézn“zel, vagyonnal. De leglátvalabbról sem szabad a nagy írásmagyaró ezen megjegyzését, a jelen kornak hangulatával annyira megegyező materializmus visszatükrözésének tekinteni, mint ezt később be fogjuk igazolni.

„Légy áldássá!“ Oh, áldássá válhatik az ember embertársai számára vagyonság, gazdagság nélkül is. Az, aki megelégedett az ő sorsával, megnyugszik az

i teni akarat bö'cs rendelkezésében, akár öröm-, akár ürmcsöppeket vegyit is az ő életének serlegébe, az példaadásával áldássá lesz bajba, inségbe jutott testvéreinek. De azért mégis az, kit földi javakkal is megáldott I-ten, mentes lévén a mindennapi megélhetés gondjaitól, inkább fejthet ki áldásos működést, mint az, kit a pusztá megélhetésért folytatott küzdelem gondjai emésztenek

szüntelenül. Az emberek is inkább hallgatnak annak szavára, javító, oktató, feddő, buzdító beszédére, könnyebben hajlandó annak példáját követni, aki nemcsak erényeivel, jámborságával válik ki embertársai közül, hanem nagy vagyónal is. Miglen a jámbor, i-tenes életmódu emberről, hogyha vagyontalan, azt hiszik, hogy csak azért jámbor, mivelhogy szegény és hogy csakis addig létszen vallásos, jámbor ember, míg meg nem tollasodik. Mert hiszen a földi élvezetek paradicsomi kertjének kapui ugyanis fel vannak zárva előtte. De hogyha ő is jobb anyagi viszonyok között élne, akkor ő sem vonakodnék gyümölcsöket tépni a jelenleg általa annyira megvetett, tiltott örömek fájáról. Továbbá az igazi, bensőségteljes Hit magaslatára fel nem emelkedett köznép igazságtalanságot lát abban, hogy nem földi Éden a jámbornak sorsa, hanem folyton bajok és szenvedések szövénéye.

A Chászám-Szojfer híres szerzője Rásinak a Szentírás ama szavait: „S felment Avrom Miczrájimból — — — és ment állomásai szerinti“, (azaz ugyanazon az uton tért vala vissza Kanaánba, mint amelyen korábban a Kanaánban kitört éhínség elől menekülve, Miczrájimba felment volt), fűzött megjegyzését: „Hogy megtérítse a Miczrájimba való lemenetele alkalmával csinált adóságot“, — következőleg magyarázza:

Ábrahám tudvalevőleg I-tennek megismerését és szeretetét iparkodott kortársai között terjeszteni. Ezen törekvése közepette bizonyára nem felejtkezett meg azt is hangsúlyosni, hogy I-ten előtt csakis az igazságos, jámbor, szeretetteljes ember kedves. De ekkor minden bizonyonnyal az ő saját, viszontagságteljes életsorsát tarták a kortársak mintegy élő példát-

FELHIVOM

figyelmüket a szombattartó cégeknek szállítványozó és vámkezelési cégemre. A vámkezelés terén kiváló szaktudással bírok. Butorszállításokat saját butorkocsijaimmal jutányosan végzem. SCHWARC ÉS SALGÓ, BUDAPEST, Dohány-u. 10. Tel. J. 423 42

ként Ábrahám szemei elé. Hogyha — így érveltek a kortársak — I-ten csakugyan kedveli a jámbor, i-tenes embert, miért kell akkor Ábrahámnak a kitért éhínség következtében elhagynia K naánt, ahol olyan sok hányattatás után végtére kissé megnyugodott és idegen országba, idegen nép közé. Miczrájimba költöznie. „Hogy ott tartózkodjék, mert nehéz volt az éhínség az országban”.

De midőn azután I-ten felvitte Ábrahám dolgát, mint írva vagyon: „Ávrom pedig nagyon gazdag vala aranvban és ezüstben,” akkor azok, kik előbb Ábrahámot ócsárolták volt, beláthatták, hogy I-ten nem hagyja el az övéit.

Erre céloznak Rási-nak szavai: „bech szoroszaj porá hákofajszov,

visszatérében megfizette tartozásait!” Ábrahám életsorsának jobbrafordulása volt a leghatásosabb válasz az ellenvetésekre, melyekben előbbeni fellépése alkalmával részesítették őt: „Hogyha I-ten kedveli a jámbort, miért nem nyilvánul meg ez Ábrahám életsorsában is?”

Ezért bizosítja I-ten Ábrahámot elsősorban afelel: „Megáldalak — vagyonnal! (Rási.) Anyagi által fokozottabb mérvben vált hasd be a reményt, a hivatást: „S légy áldássá!” Légy fáklavivője az igazság tanának, az emberiségre neheződő homályban. Üzd el a tévhit sötétségét az igazi i-tenismeret fényével.

(Folytatása következik.)

Uj jesivák

Hogy a tóra szeretete és tanulmányozása, milyen örömdetes módon terjed az orthooxia körében, erre vonatkozólag két levelet kaptunk. Az egyik a nyugati határszélről, a másik a svájci Riviéráról.

Sop onból azt írják ugyan: Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! Városunkban Pósen Simon irányítása mellett egy 30 böcherből álló jesiva alakult. Említettnek kiváló tudása, továbbá az a maga nemében példátlanul álló áldozatkészesség és támogatás, melyet a jesiva élvez a hitközségi tagoktól, ugy erkölcsiekben, mint anyagiakban, garancia a jesiva fennmaradásáért. Eme áldozatkészesség valóban követendő példakép állítható sok hitközség elé.

F. S.

Az orthodox felfogás diadalmos előretöréséről értesít bennünket a következő Montreuxból kelt levél.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! El sem képzeli, milyen »ojneg sabbesz«-t nyujt itt nekem a messi idegenben, nb. lapjával. Nagyon élvezem a szép cikkeket és »brochot« fakaszt az, hogy létezik orthodox öntudatos magyar-zsidó sajtó, mely úgy tartalmával, mint szellemével méltó módon képviseli érdekeinket és azt az örökséget, mit megboldogult szerkesztőjétől z. c. l. örökölt.

Engedje meg, hogy a nekem nyujtott szellemi élvezetet örven-

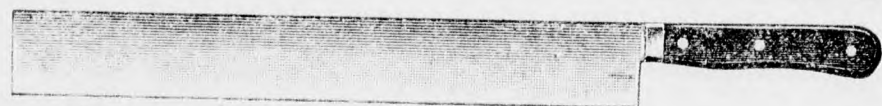
detes zsidó hittel viszonzzam. Montreuxban, a svájci Riviera kel- lős közepén, a külvilágtól teljesen izolálva működik Svájc egyetlen jesivája. (A »Zsidó Ujság« közölte annak idején e jesiva létesítését. Zürichben is alakult jesiva, de amint a levélből kitűnik, nem működik. Szerk.) Ezen intézmény, habár még zsenge korát éli, máris igen jelentős eredményt ért el szent tóránk fejlesztése terén. Neve »Éc Chájim«, szimboluma, jelképe a zsidóság életfája elpusztíthatatlanságának.

Svájc minden részéből sereglegnek a böcherok és kiváló szorgalommal szentelik idejüket a tóra tanulásának, ami igen szép eredmény, ha elgondoljuk, hogy ugyszólván kietlen sivatagban lett e nemes gyümölcsöket termő oázis beültetve.

S mindez egy montreux-i kereskedőnek: K. Botschkó urnak érdeme, ki önfeláldozó odaadással és nemes buzgalommal alapította meg a jesivát és maradt annak atyai istápolója, ugy a szellemiekben, mint anyagiakban. A jesiva meg erősítése végett a híres tetsch-i (Litvánia) jesiva növendékeinek elit jéből lettek többen meghiva, kik példás buzgalommal végzik a reájuk bízott szent feladatot. A jesiva a legszigorubb orthodox szellemben működik. Vajha a szép példa követésre akadna a külföld többi városaiban is.

Klein I. Theodor.

SCHULEK SANDOR műkés és mes'er
Budapest VII., Király-u. 3. — Telefon: József 123-19.

הכלים valódi angol acélból, a legszebb tükörfénnnyel, rézbaknival, csontnyéllel. — Minden darabért teljes garancia. — Élesítő kövek. — Mohel műszerek. — Javítások olcsón és gyorsan készülnek.

Orth. kóser Viktória kövérsajt, iriss tehénturó és teavaj
a legjobb m nőségben állandoan kapható, VIKTÓRIA sajtgyárnál, a sárvári orth. hitközség rabbinátusától.

ÖLBŐ. (V s m)

HECHSER

a sárvári orth. hitközség rabbinátusától.

„Zsidó pápa“

Irta: ULLMANN SALAMON, Debrecen

Hoitsy Pál, a római ghettoról szóló cikkében, amint azt a »Zsidó Ujság« legutóbbi számában, fenti cím alatt olvashattuk, foglalkozik a mesümed zsidó családból származott II Anakletus pápával, ki, mint a Révay Lexiconban is olvasható 1130—1138-ig uralkodott, mint pápa. Ez történelmi tény.

A zsidó legenda is foglalkozik egy zsidó pápa esetével, melynek fölötté érdekességét kívánom ismertetni a »Zsidó Ujság« olvasóival.

A híres »Maaszebuch«, mely 1602. évben Baselben hagyta el először a sajtót, a 201. fejezetében a következőket írja: »Rabbi Simojn hagodalj, mainzi főrabbi 4 éves Elchonon nevű fiát elrabolták, Rómában kolostorba helyezték és katolikus pappá nevelték fel. Kiváló képességei folytán gyorsan emelkedett a Hierarchiában és már 35 éves korában pápává választották. (Güdemann, Geschichte des Erziehungswesen der Juden című művében azt állítja, hogy mint III. Sándor 1159—1181. néven szerepelt a pápák névsorában. (Néhány nappal történt, mielőtt a gyermeket elrabolták, rabbi Simojn a gyermeket ölében tartva szerkesztette a Rojs-Hasónó második napjára szóló pi- jutot — amit mi is mondunk — mely következő szavakkal kezdődik: »Elchonon nachloszaj benojám leháspár« és ezen szavakat a 4 éves gyermek élesen emlékébe vésve, kívül megtanulta. Meglett férfi korában, mint pápához, a világ minden részéről zarándokoltak és ezek között nem akadt senki sem, kinek családjával akár csak távoli rokonságban is lett volna. Rendkívül bántotta őt származásának homálya, míg végül folytonos unszolására egyik bizalmas kardinális tudtára adta, hogy a híres mainzi Simojn főrabbinak a fia. Egy napon félelem és ijedtség szállta meg a mainzi hitközséget, mert pápai parancs érkezett, hogy záros határidőn belül meg kell jelennie rabbi Simojnnek a pápa előtt. Altalános böjtöt rendeltek el és imádkoztak,

hogy főrabbijuk épen térjen vissza és nehogy nehéz csapásokat mérjen a pápa a hitközségre.

Rabbi Simojn megjelent a pápánál, ki rendkívül kegyesen fogadta. Az audencia négy szemközt folyt le. Érdeklődött a pápa a gyermekei iránt is, mire rabbi Simojn felsorolta összes élő gyermekeit. »Még egy fiúnak kell lennie« — szólta a pápa, mire rabbi Simojn hallgatott, mert félt, hátha követeli tőle annak előállítását. További faggatásra elbeszélte, hogy egyik fiát 4 éves korában elrabolták és azóta nyoma veszett teljesen. A pápa azon kérdésére, hogy volt-e a gyermeknek anyajegye és hol, a rabbi kellően megválaszolta és ezen anyajegyek a pápán valóban megvoltak. Hogy hívták a gyermeket? Elchonon, volt a válasz. Elchonon! Elchonon! »Elchonon nojám benachloszaj leháspár« szólta a pápa, ki bizonyítékul megmutatta az anyajegyét és semmi kétség sem volt, hogy apa és tii állottak egymással szemben. Egymás nyakába borulva, zokogva kérdezte a pápa az édesapját, hogy ilyen előzmények után lehet-e ő még »ben ajlom-hábó.« A válasz megnyugtató volt, mert tsüvő mindent kiengesztel. Apa és tii titokban hagyták el Rómát és tértek vissza Mainzba. A legenda tudni véli, hogy később mint egyik báltajszfesz szerepelt rabbi Elchonon.

Eisenmenger, a zsidóság és a Talmud legádázabb ellensége 1654-1704-ig élt. »Entdeektes Judenthum« című művében szintén foglalkozik ezen esettel és azt állítja, hogy hatalmas vagyonnal szökött meg Rómából.

Johann Schudt, a 250 évvel ezelőtt élt frankfurti gimnáziumi rector érdekes művében, »Jüdische Merkwürdigkeiten I. köt. IV. könyv 60 § a »Maaszebuch«-t és az Entdeektes Judenthum-t egyenesen felhasználva a következőkben foglalkozik ezen legendával:

»So schwer als es zu glauben, dass ein Jud sey Päpstlicher Nuntius und so wahrseinlich als es ist

dass ein Jud sey Päpstlicher Hoffmeister einstens gewesen, so albérn närrisch und abgeschmakt ist es hingegen, was die Juden vorgeben dass einstens ein Jud Elchanan, von Mayntz bürtig sey Römischer Pabst worden, velches also zugegangen seye es habe eine Christin, von denen so si Schabbes-Goi nennen wel che auf den Jüdischen Sabbath die Stube einhützen sollen, diesen kleinen Jüdischen Knaben Elchanan, des R. S. himon Sohn, da jedermann in der Synagóg gewesen mit sich heimlich davon geführt und taufen lassen welcher darauf von denen Christlichen Geistlichen erzogen und unterrichtet worden, dass er ein sehr gelehrter Mann hernach Cardinal und endlich gar Pabst worden; Weil ihm aber sein Jüdischer Ursprung wohl bevust, als habe er an den damaligen Bischoff zu Mayntz einen Befehl ergehen lassen, denen Juden zu verbiethen das sie den Sabbath nicht mehr solten halten, noch die Kinder beschneiden, noch die Weiber sich zu baden, welches er zu dem Ende gethan, dass die Juden dadurch genöthiget würden seinen Vater ihren Rabbinen damit er um Abstellung diess Decrets folicitirte nach Rom zu schiken wie auch erfolget, da er sich dann seinen Vatter zu erkennen gegeben und mit selbigen mit grossem Gut und Reichthum heimlich nach Mayntz entwichen.

Fölötté érdekes a 13-ik században élt Rabbi Juda nachoszid egyik tanítványának kézirata szerinti elbeszélés, mely sok mindenben eltér a fentitől. Nyomatásban megjelent először 1868-ban dr. Josef Kobak bambergi rabbi »Jeschurun« nevű értékes héber nyelvű folyóiratában, VI. évf. 121 oldal. Ezen megörökítés szerint a »ben ajlom hábo« kérdésre az volt a válasz, hogy a nagy nyilvánosság előtt vezekeljen, legyen »mekades sém somajm berabim« és utána fejezze be életét önkézüleg, nem várva be az amurgy is bekövetkező halálos ítéletet. És csak ennek megtörténte után szerkesztette rabbi Simojn hagodalj a fent már említett pijutot, mely azt mondja, hogy Elchonon feláldozása oly kedves, mint egy korbon, áldozat hozatala.

Seidner Lipót áruházában

Budapest, VII., Kertész-u. 43. — Telefon: 134-74.

— Hittesverünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! —

Posztó, divatszövet, szabókellékek áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek úri és női szövetekben. Billiárd és játékszaktal posztó. — A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalékos kedvezmény.

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz Tojdojsz, Kiszlev 2.
Sabbosz kezdete (Bpest) 3 ó. 55 p.
„ kimenetele „ 4 „ 40 „

Olvásóinkhoz! Tisztelettel kérjük előfizetőinket, akiknek előfizetése november hó 15-én vagy már előbb lejárt, hogy a külön, levélben küldött postabefizetési lap utján az előfizetés megújításáról gondoskodni sziveskedjenek. nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be. Regényajándékunkat csakis oly előfizetőink kapják meg, kik az előfizetést dec. 1-ig rendezik.

A váci gaon a városmajori orth szanatóriumot kedden egészségesen elhagyta és hazautazott, ahol a hitközség, Izrael e nagyját, szeretetteljes fogadtatásban részesítette. Adja a Mindenható, hogy ujjal erővel még hosszú éveken át terjeszthesse a tórárt és vallásosságot az egész orthodox zsidóság osztatlan örömére. Amen!

Szijum ünnepély Őfőhértón. Az őfőhértói chevra misnájesz mult héten ünnepelte szijumját „melave demalko“ keretében, melyben Katina Dávid korlénök, Mandel Benjámín és Spitzer Gyula buzdították a jelenlevőket a Tóra tanulására.

Az újpesti „Tiferesz Bachurim“ f. hó 20-án tartotta közgyűlését, amelyen a tagok szép számmal jelentek meg. Bernstein József enőki beszámolójából kitűnik a vezetőségnek az egyesület felvirágoztatása érdekében kifejtett tevékenysége. Az egyület esténként, valamint szombat délutánokon vallási előadásokat tart, Talmudtanulás céljából legújabbban egy 25 kötetből álló sasztszerzett be. Az előadásokon hitközségi tagok is jelentékeny számban vesznek részt. Sierfeld Lajos háznagy lelkes és buzdító szavakkal további összetartásra és szorgalmás tóra-tanulásra kéri az ifjúságot, ami után a közgyűlés az előjáróság éltetésével véget ért.

Értesítés.

Értesítjük t. vevőinket, hogy az űrsi időjárás beálltával az összes libahus-készítvények gyártását megkezdtük.

Ismét kapható az **elismerten legjobb liszsalámi** valamint **extra füstölt libahus**

Az árut teljesen költségmentesen francó francó küldjük.

Még ma tegyen egy próbarendelést és állandó viszonteladónk lesz.

Virstli és debreceniből álló próbacsomag 5 kg. (bruttó) **P 14.85.**

Szafaládé, kolbász, ráberből álló csomag 5 kg. (bruttó) **P 11.70.**

SKREK LIPÓT

orth. משרת

szalámi és kolbász-
áru gyára

Budapest,

VII, Dob ucca 27.

Telefon: József 424—17.

Sürgőnycim:

„SKREKSZALÁMI“

Jogvédő-bizottság.

— A Zsidó Ujság mult számában rámutattott egyes nyugtalanító jelenségekre, amelyek a vidéki zsidóságot igen kellemetlenül érintik. Vidékről érkezett jelentések szerint a zsidó polgárok egyenjogúságán uton-utfélen csorbát ütnek. Akiket érint, azok nem mernek panaszkodni, már csak azért sem, mert nincs hová fordulniuk panaszaiikkal, nincs hely, ahol felvilágosítanak a sérelmet szenvedőket arról, nem képzelődés a panasz, hogy mit kelljen tennie. Vidéken nélkülözik a szert, ahol a panaszok kivizsgálása után illetékes helyeken közbenjáróknak az orvoslás tekintetében. Epen ezért tartjuk szükségesnek egy Jogvédő Bizottság megalakítását a jelenlegi felekezeti keretek teljes érintetlensége mellett. Ez a Jogvédő Bizottság hozná tudomásul magas helyeken a sérelmeket, amelyek az egyes polgár részéről nem is jutnának fel odáig. Meggyőződésünk szerint egy ilyen Bizottság sokat tudna segíteni, mert erős a hitünk, hogy felsőbb helyekről a konkrét panaszra megjönné az orvoslás. De ameddig nincs szerv, amely ezt az ügyet gondozza, mezalósal a magyar közmondás: „néma gyermeknek anyja sem érti a szavát“.

Ford mégis megtért.

Többször irtunk arról, hogy az amerikai autó- király, Ford, felhagyott eddigi antiszemita propagandájával, sőt a zsidóság melletti rokonszenvének nyilvánosan kifejezését is adott. Fordnak volt egy könyve „A nemzetközi zsidó“, a melyet több európai nyelven is közzététellett. Különösen a német kiadással csinált nagy propagandát az ismert Fritsch demagóg, aki egyébiránt azt mondotta, hogy neki ezt Ford megengedte. Most ellenben Ford közzététellett egy levelet, amelyben határozottan visszavonja könyvét és megtiltja Fritsch-nek a terjesztést.

Palesztinai hírek.

John D. Rockefeller, az amerikai többszörös dollármilliomos 2 millió dollárt juttatott a palesztinai kormányhoz egy régiségtani intézet felállítására. — Az amerikai pénzkirály már régebben életbeléptett egy intézményt, amelynek célja a malária elleni küzdelem és sikerült is nagyjában leküzdeni a betegséget. — A berlini hitközség 6000 márkát (100 milliót) adott a palesztinai károsultaknak, még pedig egyforma arányban

való kiosztásra, a régi és az új „jesúv“ között. — Jeruzsálemi jelentés szerint szeptember havában 362 zsidó személy vándorolt be Palesztinába, míg a zsidó kivándorlók száma 793-at tett ki. Augusztusban a zsidó bevándorlók száma 283 volt, míg a zsidó kivándorlóké ugyanezen idő alatt 748. Palesztina zsidósága tehát állandóan fogy. A szomorú adatok szerint tehát augusztus és szeptember havában összesen 1541 zsidó hagyta el Palesztinát.

Halálozások. — Melységes részvételt kellett a mátszalkai orthodox hitközségben főt R. Meise Grünbaum főrabbi nejének elhunytá. A megdicsőült, sz. összes zsidó erényeket magában egyesítő nagvesszony, leánya volt néhai R. Sólajm Ullmann vaci rabbinak. Temetésén, amelyen az egész környék résztvevett, megható módon bucsuztatták gyászaborult életfarsa, valamint fia, Grünbaum Frigyes helyettes főrabbi, ugyszintén dr. Lemberger st. rabbi (Nyirbátor).

A mult héten temették R. Meir Tannenbaum, a putnoki főrabbi nejét is. A megboldogult mindenkoron méltó volt nagynevű atyjához, R. Aharon Büchlerhez, aki egykor Dunszerdahelyen működött. Impozáns tömeg kísérte utolsó útjára. Nagyszabású beszédek tartottak felette férje, valamint vejei: Jungreis füleki, Teitelbaum kabai és Tannenbaum szeptsi főrabbi, ugyszintén Neufeld miskolci dajen.

„Lomo rogsú“. „Miért zajonganak“, kérdezzük magunkban, amidőn állandóan fájdalommal lapozzuk a külföldi lapoknak az egyetemi botrányokról szóló közleményeit. Ugy állítják oda Magyarországot, mint a reakció egyik főfőszkét. Az egész világon csak Romániában történtek ehhez hasonló kilengések. Egyetemi hallgatók, intelligens ifjak, az ország jövő reményei, képesek 30—40 es csoportokban rárohanni a

magános zsidó diákra, — micsoda szégyen, micsoda gyávaság! „Lesz-e gyümölcs a fán, amelynek nincs virága, avagy virág vagy te, hezáin ifjúsága?“ Ez a Petőfi-sóhaj hagyja el Magyarországon minden gondolkodó ember ajkát. Miért is lármáznek és zajonganak? A numerus klauzus módosítása még rosszabb helyzetet teremt a zsidóságra, mint előbb. Miért a botrány? Azért, mert a főrvény még mindig nem mutalta meg sujtó erejét, a Magyarországot külföldön kompromittálóknak!

Gesem, vagy gósem. Mult számunkban ilyen címen közöltük Welz Izrael rabbi fejtegetéseit arról, hogy a semojne-csrében helyesen így mondandó: masiv horüach ümojrid *hagesem* (nem pedig *hagósem*). Több hozzászólást kaptunk e kérdéshez, mird helyesli Welz rabbi argumentálását. Főt. Jungreis A. gyöngyösi főrabbi azt írja, hogy a Semojsz elején (még esznach-onál és szojf poszükneél is) előforduló *Teven* és nem *tóven* bizonyítja, miszerint mindenképen mondható *gesem* és hogy így dönt a híres „Jad Jiczchok“ (III 293) is. — Weisz Miksa (Onga) pedig rámutat arra, (amire Welz rabbi is célzolt) hogy masiv horüach-tól egészen mechaje hamészim-ig az egész egy beróchó, tehát nincs megokolva az esznachto-helvezésnek megfelelő hanghosszabbítás.

Menorák elsőrangú kivitelben, a legválasztékosabb izlésnek megfelelően csak is a közismert Mika rezárugyárban kaphatók, Budapest, VII. Kazincy ucca 47.

Vendégszónokl. Sárvárról jelenti tudósítónk: „Az elmúlt szombaton ifj Briszk Salamon képvisített rabbi, Göncről, a hitközség és a „T. B.“ felkérésére, jól sikerült, szónoki tehetségre valló charifűsz és magidűsz-szónoklatot tartott“.

Általános elismertek a Skrek-féle füstöltáru gyártmányok. Gyár: Budapest, VII, Dob ucca 27. Telefon: J. 424—17.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek: Kéziratokat nem öröszünk meg. — Szombathely-Wien: Cikke nem üti meg a mértéket, de tartalma miati sem közhető. — Günsberger F. Rákoshegy: Mint jelen számunkban olvashatja, maga a gyöngyösi főrabbi is közölte velünk ugyanazt, amit ön az ő nevében megirt. — K. A., B.: 1) Előfizetése 1928. február 1-én jár le. 2) Teljesen igazat adunk önnek, hogy héber szavakat helyesen héber betűkkel kellene írni. Ha ezt még sem tartjuk be mindig, ennek főleg *technikai akadály* az oka! Egyébként sem kifogásolható, ha a héberhez *gyengén* értőket se hagyjuk teljesen figyeimen kívül. 3) A »Somré-Sabbosz Bizottság« a *Szombath-Almanach* adatainál csupán azt vette figyelembe, hogy az illető kereskedő szombaton zárva tart-e, mert *egyedül ezen körülmény a fontos*, a szombattartó alkalmazottak *elhelyezkedése szempontjából*. Az, hogy az illető kereskedő mégis *שבת חלה*, sőt *tréfó* házat vezet, vallási szempontból sajnálatos ugyan, de nem érinti az Almanach tárgyilagosságát. — Héber dátumok *kérdései*: Sziveskedjenek kérdéseiket megismételni! — *Nagyváradi*: Salamon Benedek elleni cikke, csakis teljes aláírással és kizárólagos sajtójogi felelősséggel mellet közzölhető. — *Poroszló*: Legnyelésebb, ha illetékes *bészdin*-jéhez fordul, dintojro-ra!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa nyomdai műintézet
Budapest, VI. Próféta ucca 7.

SZENZÁCIÓ!

Hajszálak végleges eltávolítása felelősséggel kenőccsel. Képzett arcápolás minden erclisztálanságnál. — Szemölcsirtás. Gyorshatású szepőlőelleni krémek. Posta széküldés Kovácsné kozmetikája RÁKÓCI-UT 86. I. EMELET

bel- és külföldi márványokból, legolcsóbb árban részletfizetésre is kaphatók.

Siremlékek

Eichbaum Mór sirkőgyáros
okleveles kőfaragó mester

Budapest, V., Pozsonyi-ut 1—3. Telefon T. 246—74.
Tervrajzok díjtalanul. — Ciklop lépcsők és mindennemű kőfaragó, szobrász és márványmunkák.

Pénnz, pénnz, pénnz!

— Pénnzel az összes orth. problémák megoldhatók —

A felvidék egyik legidősebb rab-bija mondta: Kétszer áll a tórában a parancs »veohavto«, Szeresd! Egyszer áll: Szeresd I-tenedet és egyszer az, hogy szeresd felebarátodat, mint tennmagadat. E két parancs szigoruan összefügg egymással. Mert csak az tarthatja meg az egyiket teljes egészében, aki a másikat is csonkítatlanul betartja. Hogyan kell I-tent szeretni? Szívvel, lelkevel és vagyonoddal — mondja az Irás. Hogyan kell felebarátodat szeretni? Amit magadnak nem akarsz, azt ne tedd neki — és megfordítva: amit magadnak óhajtsz, azt nézd jó szívvvel felebarátodnál is.

25 évvel ezelőtt, mikor az orth. központi iroda elnökségét ideiglenesen a budapesti, váci és nyitrai főbbik vezették, Silberstein Józsa váci főbbikkal az or.hodoxiáról beszélgetve, arra terelődött a téma, hogy miért nincs egy orth. árvaház? Hisz gyakran fordul elő, hogy a hatóság hithű orth. zsidó árváját a budapesti neloóg árvaházban helyezi el (ez jobbik eset) és akkor ez az orth. zsidóságra teljesen elvesztett. Hja! nincsenek orth. milliomosok. Igen ám, ha orth. milliomosok nincsenek is, de vagyonos orthodoxok vannak. Ha nem futja a pénnz egy nagy árvaházra, de kicsire csak jutna! De hogy semmilyen sincsen!?! Ez így van több hiányzó intézménynél is. És ez így van az egész vonalon. Ha mindenki kötelességének tartaná, kerestetének, vagyonának egy hányadát orth. zsidó közcélokra adni, akkor sok szép hasznos és üdvös eszmét lehetne megvalósítani. A gazdagnak át kell hatva lenni azon kötelességérettől, hogy neki lehetővé kell tenni, megkönnyíteni, a kevésbé tehetős embertársának is, hogy az a gyermekét ép úgy taníttathassa, mint ő. Hogy a hitközségnek legyen méltó temploma,

iskolája és fürdője, hogy a szegényebb osztálynak, mely ezek igénybevétele végett nem mehet el a nagyvárosba, mint ő, ezen intézmények szép és kényelmes formában rendelkezésére álljanak.

I-tent szeretni kell a vagyonunkkal is, de úgy, hogy e szeretet gyakorlásával a felebarátunk iránti szeretet is kifejezésre jusson. A fent említett pap beszélte, hogy egyszer bejött a templomba és feltűnt neki egy igen gazdag, de farkalbalbós, ki hangosan Thilemot (zsoltárokat) mondott. Mit csinál? — kérdi a pap. Ich sag da mein Thileml. (az én Thilemomat mondom). — Dehogy a magáé — mondja a pap, ez a Thilem a szegény emberé, az szolgálja vele az I-tent, ön pedig a vagyonával tegezte azt!

Mert nemcsak a háboruhoz kell háromszor pénnz, hanem a hithű zsidó élethez is. Pénnzen mulik minden. Ha lesz elegendő pénnz, akkor meglehet oldani az összes megol-

דבר זה. כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR

SNYDERS györi orth. főbbi ur hechserevel ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa

Győr—Budapest,

Zoltán-utca 18. —

Telefon: 8—22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa

Telefon: „Ujpest” 161.

דבר זה. כשר

Hygienikus, egyszerű, olcsó **Mikve-berendezéseket** készít, alakít, javít központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás- és fűtőberendezési vállalata **Gyenes Antal** Debrecen, Arany János ucca 27. Telefon: 9—37.

Szombat-Almanach

az ország szombattartó kereskedőinek, iparosainak és gyárosainak név- és szakmaszerinti jegyzékével. Szép illusztrációkkal, továbbá egy teljes zsidó naptárral. Ára (fűzve) 5 P. Megrendelhető a BUDAPESTI „SOMRE SABOSZ” BIZOTTSÁGNÁL, VII. Wesselényi ucca 13. szám.

dásra váró problémákat. A jesivák, talmudtörök, a melamedok létkérdése, a hitközségi alkalmazottak nyugdíjügye, agkok menhelye, fiatal lány árvaház, orth. zsidó betegellátás, kis községek támogatása, stb. minderről lehet gondoskodni, ha lelkiismeretesen betartjuk a kétféle »veohavto«-t, ha I-tent úgy fogjuk vagyonunkkal szeretni, hogy ezáltal a felebarátunk iránti szeretet is érvényre jusson. (S. B.)

Chanuka gyertyák legjobb minőségben, különféle nagyságban kicsinyben és nagyban kaphatók **Beliczay Béla** mézeskalácsos és viaszgyertya öntőnél Budapest, VII. Csányi ucca 3.

Urilányokat szabni, varrni tanítok.

Vidékieknek teljes panzió. — Szombaton zárva.

Schwarz Irén

BUDAPEST, LIPÓT-KÖRUT 4

Telefon: 972—52.

Schwarz Soma

könyvkereskedése könyvnyomdája dobozgyára

Miskolcon

Telefon 328.

Üzleti könyvek

külön készítésre, valamint az összes szakmáknál használt raktárkönyvek, amerikai módszerű pénztárnaplók állandóan raktáron.

Jesivákat támogató egyesület Tomché Jesivosz (Győr)

Postacsekk-számla száma 40.530

Templomi adományok. Alsóság:

Löwensohn Leó által 50. Székesfehérvár: Benedikt Jenő által 20.70.

Beled: Löwenstein Sándor ált. 16.36.

Nyergesújfalú: Ehrenfeld M. A. által 54.40. Hozzájárultak: Ullmann

Armin 6.70, Dach Samu, Piszke

2.50, Grosz Löwy 1.10, Grün Ignác

2.50, Ehrenfeld M. A. 20.20, Dr.

Deutsch Mór 5, Weisz Károly 1.50,

Haber Sándor 1.70, Fischbein Ignác

1.20, Schönfeld Vilmos 3.50,

Kohn Hermann 3.70, Ehrenfeld Lipót

4.80. Olaszliszka: Tiferesz Bachurim

Egylet, Kohn Dezső elnök által

7.30. Tiszaszentimre: Bónis Dezső

által 22 P. Hozzájárultak: Schwarz

Sámuel 10, Bónis Dezső 5, Krausz D

5, Epstein F. 2. Ujker: Steuer Ignác

hitk elnök által 25. Kisvárda: Talmud Tóra Egy-

let, Schwimmer Bence által 21 P.

Hozzájárultak: Schwarz Jenő 5

Rosenberg Hermann 4, Rézműves

Sándor 2, Eisner Jenő 2, Eisenberger

Lajos 2, ifj. Fehér József 1,

Weisz Sándor 2, Rosenthal Salamon

1, Kopelovits Dávid 1, Weinberger

Mór 1, Schwimmer Bence 2,

Váncsod: Kohn Béla által 10. Vá-

mosmikoln: Groszmann József ált.

100, Szolnok: 109, B. Mágocs: Lebovits

József főbbi által 7, Alsószolca: Klein

Adolf által 15. Hozzájárultak: Princ

Lajos 5, Groszmann J. 2, Klein Adolf

8, Tápió-Györgye: Chevra Kadisa 10. Nagy-

kanizsa: 16. Rábahidvég: Deutsch

Nándor rabbihelyettes által 25.30.

Hozzájárultak: Politzer Sándor 5.50,

Deutsch Nándor 4.40, Koppel Dezső,

Sopron 3, Deutsch Ábrahám 2.80,

Spitzer Albert, Szombathely 2, Kup-

fermann Izrael 2, Deutsch Mór 1.80, Rechnitzer Miksa 1, ifj. Steiner Lipót Rábapüspöki 1, ifj. Sauer László 1, Schwarz Adolf 0.80.

Gyűjtés: Herzl Simon, Dunaföldvár gyűjtése 50 P. Hozzájárultak: Strasser Béla 10, Nagy Mihály

5, Spitzer A József 5, Izr. Nőegylet

3, König Jakab 5, dr. Valkó István

3, Bleier Lipót 4, Baumgarten Antal

4, Schwarz Márton 2, Schwarz Mátyas

1, Gál György 2, Stauber Sándor

1, dr. Roznai Zsigmond 1, Braun Sándor

2, Becski Emilné 1, Herzl Simon 1.

Ullmann Armin, Pomáz, gyűjtése 15.80. Hozzájárultak: Dr. Schiller Vilmos 6,

Berger Gábor 6.20, Vogel Vilmos 3.60.

Neuländer Ábrahám, Gőnerus ka, „Mázkir” gyűjtése 14 P.

Brizsmiló alkalmából: Flaschner Zsigmond

urnál Veszprémmarsány, Steiner Salamon,

Győr gyűjtése 40. Hojsánó-Rábói templomi perse-

lyezés: Löwenstein Sándor, Beled 3.60.

Sürgőnymegváltás: Engel Mór, Szerencs 10 P.

Különböző adományok: Greiner Miksa,

Józsefháza, által 20.50. Hozzájárultak: Dr. Singer

Henrik orvos, leánya névadása alkalmából

15 P, Grosz József Koroncs 1, Goldstein

1.22, Greiner Miksa 3.28. Schattin Simon

és Géza Sárospatak 8, Rosenbaum

Sámuel, Karád 8, Braun Sándor,

Dunaföldvár 2, Mandl Ignác Tiszacsege

1, Lindenfeld Géza, Kunbaja 4,

Debreceni Izr. Nőegylet negyedévi

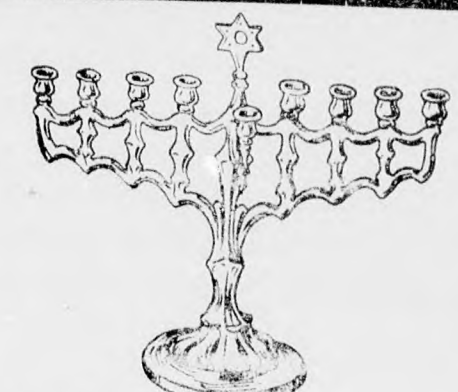
hozzájárulása 30, Wahl Ignác

állatorvos, Cegléd 8, Szerebrenik

Jenő, Nógrádverőce 2, N. N. Cellőmölök

10, Kubicsék Si-

mon, Győr, házasságának 30-ik évfordulója alkalmából 20, Kohn Béla, Váncsod 4, Szekulesz Mihály, Dunapentele, által 17 P. Hozzájárultak: Krammer Simon, Farkas Sámuel, Szekulesz Mihály. Schwarz Jakab, Cellőmölök, »Pidjon Háben« pénze 14.50, Hellmann József Vésztő 2, özv. Mátrai Adolfné, Székesfehérvár 2, Kleinmann Adolf, Tótkomlós 4, Krausz Gábor, Baja 5, Brüll Vilmosné, Tiszaigar 3, Tannenbaum Fülöpné, Szeged 5, Friedenthal Vilmos, Dobovár 5. Budapest: Arnstein J. 1, Berger Bernát 10, dr. Gulyás Károly 1, Steinberger Miksa 2. dr. Fleischmann M. 5, Barbót Lajos 1, Békési Lajos 2, Heller Lajos 2, Korach Márk 5, Horn Szidónia 3, dr. Büchler Miksa 1, Rosenberger Mór 3, Csillag Illés 5, Ausch Zsigmond 3, Haan Béla 4, Fleischmann Sándor 18. Guttmann Nővérek 2. Steinberger Zs. 1, Fleischmann Fülöp 2.

Chanuka gyertya-tartók

finom masszív kivitelben, jutányos árak mellett. — Vízonteladókna árengedmény. — Kivánatra árjegyzéket küldök.

Schlesinger J.

könyvkereskedése VII. KIRALY UCCA 1. SZÁM

ÉRTESEITÉS.

Felhívom az utazóközönség figyelmét, hogy a Keleti pályaudvar közelében orthodox פוֹר קאַוּעֶזֶן, FALATOZÓ és CSEMEGE-ÜZLETET nyitottam. Állandó nagy választék orth. kóser vaj, turó, sajt, szalámi, füstölt hús stb. árukból. Friss zamatos kávé, tea, tej stb. állandóan kapható. — Orth. kóser cukrászsüteményből nagy választék. — Megrendelések vidékre soronkívül eszközölte nek. —

Guttmann Aladárné, Budapest, Rákóczi-ut 73. (Berzsenyi ucca sarok.)

Rabénü Gersojm

Irtá: Lehmann M.

— Regény — Fordította: Rosner Éliás

4. (Folytatás)

A tüzvésznek azonban rosszabb folytatása lett. Sok hajléktalan embert templomokba és nagyobb középületekbe helyeztek el. Az összezúfolt, bűzös, dohos levegőt szívó emberek helyzetét a rendkívül forró időjárás még sulyosabbá tette. Végül kiűtött a dögvész, az emberiség legveszedelmesebb elensége. Ezrével haltak meg a borzalmas betegség áldozatai. R. Gersojm előbb arra gondolt, hogy műhelyét újra berendezze, de a vész megjelenése után abba hagyta a tervét és elhatározta, hogy segíteni fog a szerencsétlen betegeknek, mert mikor Pumpadisszaban tanult elsajátította a gyógykezelést is. Házról-házra sietett betegről, beteghez és ahol megjelent, majdnem mindenütt eredményt ért el. Magával vitte mindenhol saját készítményű gyógyszereit, melyek a retentó fájdalmakat legtöbb esetben rögtön megszüntették és a betegek néhány nap múlva helyreállították.

IV.

Rövid idő múltán mint kitünő orvos nagy hírnévre tett szert. Már pusztán megjelenése is bizalmat keltett a betegeknek.

Konstantinápolyban ezalatt igen nyomott volt a hangulat. János elhíresztelte, hogy a tűz egy zsidó házban keletkezett. S a csöcseléknek nem kellett több, hogy megtámadja a zsidókat. Felvonultak a császár palotájá elé és követelték a császártól, hogy büntesse meg a zsidókat. Bazil császár hosszú ideig vonakodott. A hatalmas János azonban igyekezett megnyerni híveinek a befolyásos papságot és a császárt azután addig ijesztgette a forradalom rémképeivel, míg végre engedett a papság, a minisztérium és a csöcselék együttes nyomásának. És rendeletet bocsátott ki, mely szerint az összes kelettrómai zsidók száműzetnek. Három hónap múlva minden zsidónak el kel-

lett hagyni az országot s az, aki a határidőn túl itt találta, halálal büntetendő.

Ki írhatja le a szerencsétlen zsidók félelmét, midőn a hírt megkapták? Kelettrómai birodalom számos nagy városaiban százezerrel laktak a zsidók és most kivándoroljanak az ismeretlen világba, itt hagyják mindenüket? Meg volt ugyan engedve, hogy vagyonukat magukkal vigyék, de ki vette volna meg ingatlanait, mikor azt úgy is ott kellett hogy hagyják? Az egész országban imákat és böjtnapokat rendeltek el, nem volt más fegyverük, mint az imádkozás és a fohászkodás az I-tenhez, hogy védje meg őket ezen hatalmas csapástól.

IV.

THEODORA HERCEGNŐ

Míg a zsidók legnagyobb félelmükben könyörögtek az I-tenhez oltalomért, addig I-ten már egyengette is a segítség útját.

A konstantinápolyi császári palotában nagy rémület uralkodott. Theodora hercegnő, VIII. Konstantin ifjabb leánya, az egész udvar kedvence volt, de különösen kedvelte őt nagybátyja, a császár. A bájos hercegnő mindig vig kedélyű volt és nem egyszer sikerült neki tréfáival a császár nehéz gondjait elűzni. És most egyszerre mély buskomorság fogta el, magabazárkózott és szólan lett. Ha kérdést intéztek tőle, nem felelt és érzéketlen maradt minden olyan kísérlet iránt, a mellyel szórakoztatni akarták. Végül élt, italt sem akart már magához venni, úgy, hogy a legkomolyabb veszedelemtől kellett tartani. A legjobb orvosok is a legkülömbözőbb

szerekkel próbálták, de hiába. Theodora mindjobban elgyengült és néhány hét múlva már felállni sem birt fekhelyéről. Ezalatt a konstantinápolyi zsidók fájó szívvel tették meg az előkészületeket az elvonulásra, már megpróbálták minden eszközt a végzet elhárítására, de hiába. Egy küldöttséget nem eresztettek a császárhoz, ezt színe elé sem engedték. Jánosnak is óriási összegeket ajánlottak fel kedvező közbenjárásáért, de az gunyosan utasította el őket.

R. Gersojmra nézve a kiutasítás nem jelentett sokat, mert ő visszamehetett volna szülővárosába, Metzbe, ahol a nagy tudóst szívesen fogadták volna, de szerencsétlen hit-sorsosai iránt nagy szánalmat érzett. Éjjel-nappal megmentésükön tűnődött. Ekkor értesült a hercegnő betegségéről és elhatározta, hogy a hercegnőt meg fogja gyógyítani és jutalma pedig a kiutasítási parancs visszavonása lesz.

Konstantinápolyban élt annak idején egy Agropolis Román nevű patricius, kinek a Rabbi egykor egy gyönyörű serleget készített. Ennek a segítségével gondolt a Rabbi bejutni a császárhoz.

Amint R. Gersojm belépett Románhoz, az nagyon megijedt.

— Kedves Gersojm mester — mondá — bizonyára a zsidók ügyében jött, de higgye el, nem tudok segíteni, hiába minden fáradság.

— Téved, kegyelmes uram, — mondá a Rabbi, én másra akartam kérni. Én szeretném I-ten segítségével Theodórát meggyógyítani, ha Ön oly kegyes volna engem a császárnál bejelenteni.

— Mit, Ön megakarja gyógyítani a beteg hercegnőt? Tudja-e, hogy a hercegnőt nem engedik többé kihozni, mert minden emberi tudomány nála hasztalannak bizonyult?

(Folytatása következik.)

Egyedüli szombattartó
DOBOZGYÁR.

ROTTENBERG A.
BUDAPEST, VII., AMAZON-UTCA 6-8. SZÁM.
Telefon: J. 380-83. — Tele. on: J. 380-83

ZÁLOGCÉDULÁKAT kiváltak —
Székely Emil KIRALY-UCCA 51.

Ékszereket, briliánsokat
bárkinél drágábban vesz
Teréz-templommal szembe.
Telefon.

PÁLYÁZATOR

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér.
Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A kiskunhalasi orth. izr. hitközség pályázatot hirdet főkéntori és metszői állásra. Pályázhatnak 40 éven aluli, lehetőleg kiscsaládu, magyar honpolgárok, kik 3 elismert orth. rabbiól kábóió birtokában, jól gyakorolt bal-kojré és kellemes hangu, elsőrendű zenei képzettséggel bírnak. Hosszu praxisu „Móhel” előnyben részesül. Megegyezés szerinti készpénzfizetésen kívül, fél sechitő, természetbeni szabad lakás és egyéb szokásos mellékjövödelmek. Kellően felszerelt kérvények f. évi december 17-ig alulirott elnökséghez címzendők. Az állás a megegyező választás után rövid időn belül elfoglalandó. Utiköltség csak meghívottnak térítetik meg.

Hitk. elnökség.

Várpalota orthodox hitközsége baltefilő, sóchet übodeket keres, ki elemi iskolában a hitoktatást ellátja. Javadalmazás 1920 pengő, termé-

szetbeni szép lakás, villanyvilágítás, 2 öl fa, sechita. Pályázatok felszerelendők 3 elismert orthodox rabbiól nyert kabolók, kor, családi állapot és előéletől szóló okmányokkal. Utiköltség csakis meghívottnak. Gold Vilmos hitk. elnök.

A tiszzaeszlári orth. hitközség azonnalra felvesz sojchet-übojdekot. Pályázatok, felszerelve elismert orth. rabb kiól nyert kabolóval, életkor és családi állapot feltüntetésével Tiger-mann Ignác főrabbi, Tiszalök címre küldendők. Fizetés megegyezés szerinti. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg. Hitk. Elnöké, Tiszzaeszlár.

Az ibrányi aut. orth. hitközség pályázatot hirdet metszői állásra. A pályázóktól megkívántatik, hogy sóchet übodek umóhel, jóré somájim mérabim, kellemes hanggal rendelkezzen és 3 orth. rabbiól kabolóval bírjon, 40 éven aluli magyar honpolgár legven. Fizetés megegyezés szerinti. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg. Pályázatok a hitközségi alelnökhöz küldendők. Damant Mór, hitk. elnök, Amsel József alelnök.

A kiskörösi aut. orth. izr. hitközség mint anyakönyvi kerület, sojchet-állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy sojchet-übojdek mümche lerábim, jó baltefilő vekóje legyen. Pályázatok, felszerelve három elismert orth. rabbiót nyert kabolóval, 40 éven aluli életkort, eddigi működést és magyar állampolgárságot feltüntető okmányokkal december hó 10-ig alulirott elnökhöz küldendők. Utiköltséget csak meghívottnak térítünk meg. Kiskörös, 1927. november 15. Schwarz Sándor hitközségi elnök.

Chanuka gyertyák
és 24 órát égő
mécsesek
legjobb minőségben
FLORA
gyertya és szappangyárban kaphatók.

Orth. **כשר** elsőrendű teasütemény, csokoládé, desszertek, keksz, kétszersült és piskóta.
Weisz Mór keksz, kétszersült és teasütemény gyár Budapest, VII, Dob-u. 22 Tel.: J. 423-65

I-a porosz szenet, kokszoí és tűzifát
plombázott zsákokban, még aznap házhoz szállítok.

Tessék telefonon **J. 464-81** felhívni

STEINMETZ MANÓ

porosz szén, tűzifa és kokszereskedése

Nagybani raktár:
Józsefvárosi
pályaudvar.

Városi iroda és
kicsinybeni eladás:
Klauzál-u. 20.

(Saját ház)

Mai árák:

I-a porosz szén
100 kg. 7.60
I-a porosz koks
100 kg. 8.60
I-a wieni koks
100 kg. 8.40
I-a száraz aprított
tűzifa 100kg. 5.80
Puhafa (alágyujtáshoz) kötegenként
1.20

házhöz szállítva, lakásba vagy pincébe lehordással együtt.

Wesilla a legjobb mosószert

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. — Jelíges levelek keltős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57. b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

FÉRIHEZMENNENK jómegjelenésű IZRAELITA tisztviselőemberhez, Huszonegyéves, középtermetű, zeneértő, háziisan nevelt urilány vagyok. Hozományom 16.000 P. és berendezett lakás. Korrekt urak levelét (csakis teljes címmel ellátott) „SZÜLEIM TUDJÁK” jelígre kiadóhivatal továbbítja címemre.

JOBB vidéki uricsalád keres benő-sülés céljából jó házból való zsidó felsőréskészítőt. Nyugodt megélhetés biztosítva. Leveleket „Jó megélhetés” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbítja.

FÉRJHEZ MENNENK ötven éven felüli IZRAELITA uricemberhez. Szépen berendezett lakásom és 30.000 P vagyonom van. Csakis komoly, lehetőleg nyugdíjas, vagy önálló kereskedő urak levelét „SZALONOVAN” jelígre, kiadóhivatalba kérem.

SUCHE für meine Verwandtin kinderlose intelligente, 40 j. Witve, angenehme Erscheinung, aus erster angesehener orthodox. Familie, einen 40—50 j. Witwer der eine sichere gute Zukunft bieten kann. Zuschriften sind gefl. an die Redaktion dieses Blattes zu richten unter „Ernst“ 18.

KERESEK jómódu fiatalember részére, ki saját üzlettel rendelkezik, egy előkelő, jó családból való leányt, ki egyuttal a fiatalember édesanyját ápolná. Leveleket „Külföld” jelígre a kiadóhivatal továbbítja.

HÖLGYEIM! Harmincegyéves mérnök vagyok. Budapestben jóllizetett állásom van, mely nyugdíjképes. Feleségül vennék egy jó családból való hölgyet, akinél nem játszik szerepet az, hogy ELVÁLT vagyok. Gyönyörű kisleányom van és így annak FELESÉGEMENBEN jó anyukát is keresek. Komolyan gondolkodó hölgyek levelét „CSAK LAKÁS KELL” jelígre kiadóhivatalba kérem.

ELŐKELŐ szlovenszkói orthodox zsidó családból való, szép, fiatal intelligens leány részére házasság céljából vallásos, feltétlenül intelligens fiatalember kerestetik, biztos állással, vagy valamely szakma tudásával. Hozomány 6.000 pengő. Csakis komoly, részletes ajánlatokat „Szlovenszkó” jelígen a kiadóhivatal továbbítja.

IZRAELITA, 41 éves özvegyember vagyok. Önálló irodám van, (lakással egybekötve mely szépen berendezett 4 szobából áll) havi jövedelmem ezer P. Keresek jómegjelenésű, üzleti életet kedvelő hölgyet feleségül. Csakis direkt levélre válaszolok, rokonoknak nem. Hozomány, ha van jó, ha nincs úgy is jó, mert elsősorban feleséget keresek. Leveleket „NEM MODERN” jelígre kiadóhivatalba kérek.

Állást nyer.

ORTH. ZSIDÓ CSALÁD megbízható szakácsnőt keres. Cím a kiadóhivatalban.

SZEDŐNYOMÓ, ki önállóan dolgozik, állandó kondíciót nyer azonnali belépéssel, Holländer Izidor könyvnyomdájában, Békéscsaba.

TANONCNAK kerestetik, ki héber kézirat is olvasni tud. Jesivát végzett előnyben részesül. Kóhn Mór könyvnyomdája, Vác.

!!! בשורת ספר חדש בקרב הימים יצא לאור ספר מראה יחזקאל על מסי הורין הוד מרבינו בעל שו"ת מראה יחזקאל ז"ע. הוצעה בספר זה ישרה 3,30 פענא מקום על אדרסה: Blum Benczion, főrabbi, Szarvas.

Állást keres

KETTŐS könyvvitel összes módzataiban mérlegképes könyvelő szerény fizetéssel állást keres. Cím a kiadóhivatalban.

ÉRETTSÉGIZETT gabonaszakos, szombattartó fiatalember könyvelő-levelező állást keres. Cím: Aszód, póstafiók 30.

Különbéle

25 ÉV ÓTA fennálló cipészüzlethez keresek fiatalembert társul, aki jól érti a felsőréskészítést és a szabászatot 4—500 pengővel tömeggyártáshoz. Cím a kiadóhivatalban. Szombaton zárva.

ORTH. kóser kosztot, esetleg teljes ellátást jutányosan ad: Özv. Schwarcz Salamonné, Budapest, VI, Hajós ucca 26. II. 13.

SEMMERING Pension Hirsch, Fürstenhof. Elsőrangú modern ház, folyó hideg-melegvíz a szobákban. Központi fűtés. Prospektus. Orth. kóser. 1000 m. tenger felett.

KERESEK EGY

nyomdász segédet

aki a héber (לשון הקדש) irott kéziratot is olvasni tudja. — Fizetés megegyezés szerint.

KOHN MÓR
KÖNYVNYOMDÁJA, VÁC.

LEGMEGBIZHATÓBB

בשר תיך, vaj, sajt, turó
tejföl, tejszín.

TEJET 41 FILLÉRÉRT
HÁZHOZ SZÁLLITOK.

Pontos kiszolgálás.

GLÜCK SAMU, BUDAPEST,
Rombach ucca 16. Tejszarnok.

ידידת צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE : 1 P 22.—
Postascheckkontó-szám: 50 791.

Az országos orth. központi bizottság figyelmébe

Az országos központi bizottság és kebelében a rabbi-bizottság, hosszabb huza-vona után, végre jövő hét keddjén összeül Budapesten.

Több napirenden levő kérdésen kívül, amelynek megvitatása céljából a bizottságot a központi iroda egybehívta, véleményünk szerint érdemes lenne a bizottságnak, az összejövetel meglehetősen ritka alkalmát megragadni és egy általános jellegű kérdést is, amely ugyan nincs a napirenden, megtárgyalni, illetve tisztázni. A kérdés pedig az, hogy mi legyen a jövőre nézve, a magyar orthodoxia vezérfonala, aktivitás vagy passzivitás?...

A «Zsidó Ujság» hasábjain már hetek óta folyik az eszmecsere a magyar orthodoxiának az Agudához való viszonyáról. Az a kérdés: szükséges-e, vagy miért szükséges, hogy a hazai orthodoxia is megalakítsa az ő agudista szervezete? Az «Agudasz Jiszroel» egyetemes szövetség ugyanis 15 évvel ezelőtt azzal a céllal alakult, hogy az orthodox vallásosság megkönnyítésére, ismertebb tételére megszerveze az orthodox tömegeket. Az Agudának üdvös voltáról a hazai orthodoxia vezetősége is meg van győződve, és ezért az orth. központi iroda rokonszenvező nyilatkozatot is tett már évekkal ezelőtt az Aguda világszervezete vezetőségével szemben. Felmerült ezek után a probléma: miért marad a magyar orthodoxia csupán a rokonszenven megnyilatkozásánál, miért nem fejlődik a szimpátia szóvirága a szervezkedés gyümölcsévé?

A «Zsidó Ujság» cikkiróinak fejtegetése visszhangot keltett külföldön is az Aguda körében és az Aguda bécsi organuma, a »Jüdische Presse« két igen instruktív, a kérdést minden oldalról megvilágító vezércikkben foglalkozik a dologgal. A cikkek tartalma igen tanulságos a mi szempontunkból, mert tekintettel van a mi speciális viszonyainkra.

Magyarországon ugyanis az a speciálisan különleges helyzet, hogy az orthodoxiának egy kiünnöen kiépített, államilag elismert szervezete van. Első pillanatra tehát azt kellene hinni, hogy ez a szervezet el tudja végezni az összes, az orthodoxia érdekében felmerülő feladatokat. A »Jüdische Presse« most már épen ezen föltevés ellenkezőjét akarja bizonyítani, vagyis azt, hogy ezen szervezet egyedül nem képes az összes feladat teljesítésének megfelelni. Az országos szervezet ugyanis csak a hitközségeknek és azoknak is csupán külső kerete. Ezen a kereten belül zsidó egyének vannak és gondoskodni kell ezeknek zsidó neveltetéséről, amely munka könnyebb, ha világproblémának fogjuk fel, illetőleg, ha ezzel összefüggésben igyekszünk azt elvégezni.

Hiába tagadjuk ugyanis, de azért mégis tapasztalati tény, hogy idők változásával változik a zsidó egyén beállitottsága bizonyos kérdésekben. Kinek volt például a jesiva probléma pár évtizeddel ezelőtt? Most azonban az idő vetette fel ellenállhatatlanul a kérdést: mi legyen a böcherokkal, hogyan tartsák fenn magukat s milyen módon helyezkedjenek el a polgári életben a jesivai évek után? Egyetlenegy ország orthodoxiája se mondhatja, hogy őt nem érdekli az, miképen

és hogyan tanulnak Tórát. És ezt jobban meg lehet oldani egy világszervezet anyagi és szellemi erővel, mint szűkebb érdekköri akciókkal.

Ugyanezt mondhatjuk a magyar orthodoxia másik nagy problémájáról, a leánynevelésről. Ez a kérdés nem volt még 50 év előtt, de most meg van, mert nem lehet nyugodtan tűrni, hogy a lányok elidegenednek a zsidó ideáloktól, mert a felnövő leánynövendék otthoni nevelése nem elégíti ki immár a szellemét és lelkiéletét. Mihelyt ennek tudtára jutott az orthodoxia, akkor már belátja azt is, hogy ez nem egyes hitközségek ügye, és hogy e kérdés csupán nagy egyességben oldható meg. És mi mást jelent a »Machziké Hadosz« törekvése, mint az ilyen hitközségek erőinek egyesítése, egy a hitközségi szűk körön túlmenő valósi érdekek szolgálatában?

Ahol az orthodoxia aktív akar lenni, ott akaratlanul is az Aguda eszközeihez és módszeréhez nyul. Galiciában például az Aguda elneves rebek és rabbik felhagytak a passzivitásukkal, szervezkednek, valószínűleg nemsokára lapot is alapítanak (a munkásirebbe már alapított is!). Szóval, azokkal az eszközökkel élnek, amely eszközöket, mint ujításokat ezelőtt ők maguk perhorreszkálták az Agudánál.

Nem szabad továbbá lebecsülni a külföldi tóra-hü köreivel való érintkezés nagy erkölcsi értékét. Egyetemes, tórahü konferenciákon, megbeszéléseken, mindig tanulhat az egyik ország a másiktól. — Ez a »J. Pr.« fejtegetése.

A «Zsidó Ujság» megindította a diszkussiót, amely mindenesetre al-